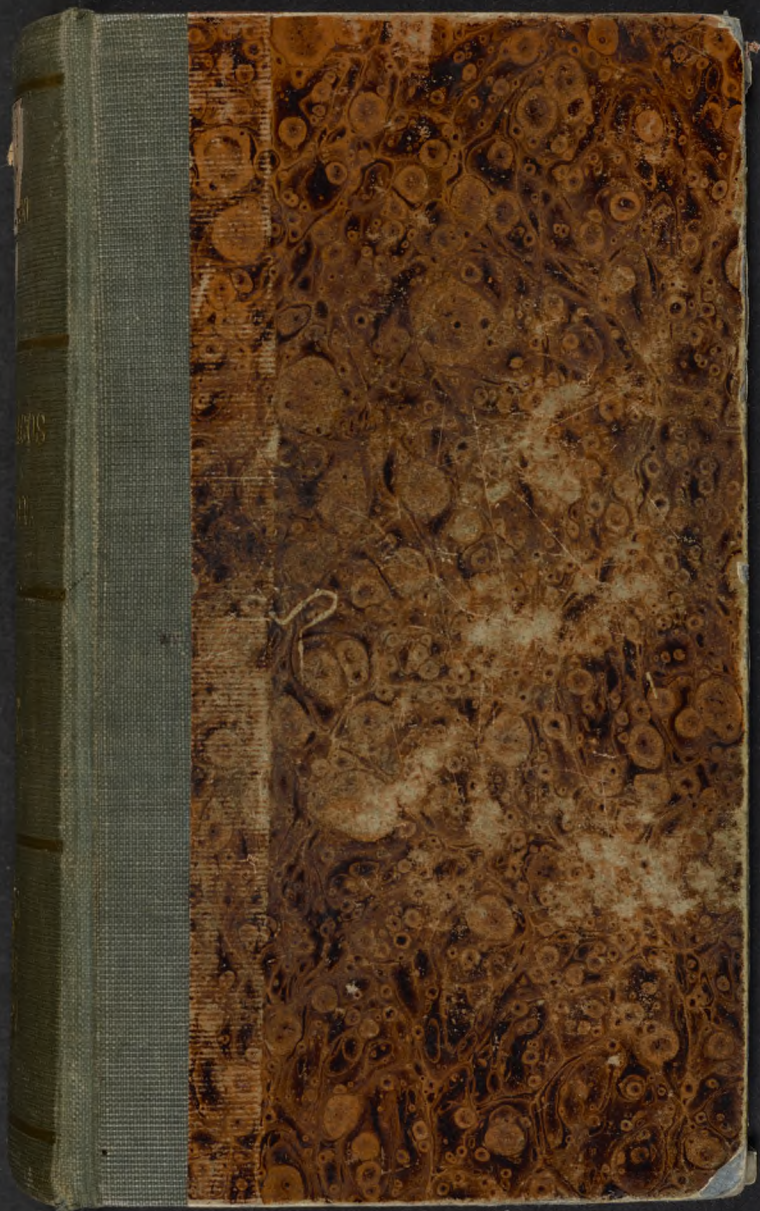

K 1
65
KOPCZANI

IMADSÁGOS
KÖNYV.

1637.

BIBLIOTHECA R. SCIENT.
UNIV. BUDAPESTINENSIS.

R. M. K.I.

Sz. 114-115

T-H K.

I.665.

T-H K.

I.666

254. D. 666.
A' KERESTY-
ENITUDOMANI-
NAKR^o VID
SOMMA'IA.

ELSŐ RESZE
A' HITNEK A-
gazatiról.

Nyomtattatot BechbeGELB-
HAAR GERGEL által,
M. DC. XXXVII. esztendőben.

2
E L S EO.

KI MONDATIK KE-
resztyénnek és Catholicus-
nak?

Z ki az keresztsé-
nek Szentségét fel
véven, az JESVS Chri-
stusnak igaz Istennek és Em-
bernek üdvösséges tudomá-
nyát a közönséges keresztyén
Anyaszentegyházba vallya: és
semminemű tudományokhoz
avagy vélekedésekhez nem ra-
gazkodik olliakhoz, mellyek
az Anyaszentegyháznak értel-
métől idegenek.

Mire kel először az keresztyén
embert tanítani?

Hitre, Reménsegre, Szere-
tetre,

R E S Z E

3

tetre, Szentségekre, és az kereszttyéni igafságnak tiszteire.

Michoda a Hit?

Istennek ajandéka és világofság, kivel az ember meg világositván, erőssen ragazkodik azokhoz, kiket az Isten meg jelentet, (*Ephes. 2. Hebr. 11.*) és minékünk az Anyaszentegyház által előnkbe adot, hogy higgyünk, vagy vagyonylván való-írás azokról, avagy ninnen.

Mit kel az kereszttyén embernek hinni?

Az Apostoloktól szerzettet hitnek tizenkét ágazarit.

A 2

I. Hi-

I. Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, menynek és földnek teremtetőjében.

II. Es Jésusban Christusban, és egy fiában mi Vrunkban.

III. Ki fogantaték szent Lélektől, születék szűz Mariatúl.

IV. Kinzaték Pontius Pilátusnak alatta, meg feszíteték, meghala, és eltemetteték.

V. Szállapöklokra, harmad napon halottaiból fel tamada.

VI. Méne menyekben, ül az mindenható Atya Istennek jobja felől.

VII. Onnét léssen meg jóvendő, itilni eleveneket és holtakat.

VIII. Hiszek szent Lélekben.

IX. Közfőnleges keresztyén Anyaszentegyházat, Szenteknek egygy-

R E S Z E.

5

eggyeségét.

X. Bűneinknek bocsánattját.

XI. Testnek fel támadását.

XII. Es az örök életet. Amen.

*Micsoda az Anyaszentegy
ház?*

Mind azoknak kik az Chri-
stus hitit és tudományát vally-
ák , gyülekezeti : mely gyüle-
kezet Christus vtán, éz földön
egy fő Pásztor alatt igazgatta-
tik, és birattatik

~~~~~

M. A S O D I K

R E S Z E.

A Z R E M E N S E G R E -
O L , E S I M A D .

ságról.

A 3

Mic-

Micsoda az Reménség?

ISTENTŰL Emberbe
öntetet jószág, ki által
erős bizodalommal
várjuk üdvösségünknek, és
örök életünknek józeit.

*Honnét tannúlhattuk meg az
jó Reménségnek, és könyör-
gésnek mod-
gyát?*

Abbol az imádságból, mel-
lyet ő maga Christus Vrunk és
Mesterünk tulaidon szent szá-
jával szerzett és hagyott.

Mi Atyánk ki vagy mennyek-
ben Szenteltessék te neved.

Jűjdon te országod.

Legyen

Legyen te akaratod, mi képpen menyben, azonképpen földönis.

Mi kenyerünket minden napiat adgyad nekünk ma.

Es bocsásd meg nekünk az mi vétkeinket: mi képpen mijs meg bocsátunk ellenünk vétettek nek.

Es ne vigy minket kísértetbe.

De szabadics gonosztúl, Amen.

Angyali idvőzlet?

I Dvőzlégy MARIA, málasztal tellyes, Vr vagyon te ved, te vagy áldot Álfiszonyálatoknak közöttte, és áldot te

méhednek gyömolche J E S U S
 C H R I S T U S. Afzonyunk szűz
 M A R I A, Istenek szent Anyja,
 imágy mi érettünk bűnösö-
 kért, most, és halálunknak o-
 ráján, Amen.

*Honnet származott ez az szűz
 Mariának idvőzleti?*

Először Gabriel Archangy-
 alnak, és szent Ersébeth Afzo-
 nynak példájából : Annak v-
 tanna az Anyaszentegyháznak
 régtől fogva való szokásából,
 és egyenlő értelméből.

*Mi haszna vagyon ennek az
 idvőzletnek.*

Az szeplőtelen szűs Mariá-
 nak, és az mi Vrunk Jesus Chri-
 stus-

R E S Z E.

9

stusnak meg- testesülésének
kedves és üdvösséges emleke-
zetit jutattya eszünkbe. To-
vábba int arra, hogy szűz Ma-
riának kedvét, és Isten előtt
érettünk való esedezését en-
gesztellyük magunknak.

H A R M A D I K
R E S Z E.

A Z S Z E R E T E T R E -
O L, E S T I Z P A R A N -
csolatrol.

Micsoda a szeretet?

I Stentül emberbe öntetet
jószág, kivel Istent ő magá-
ért, féle barátunkat Istenért
szerettyük.

A s

Hány

*Hány parancsolattya vagon az
szeretetnek?*

Kettő kiváltképpen: Szeres-
sed à te Vradat Istenedet, telly-
es sziveddel, tellyes lelkeddel,
tellyes elméddel, es minden
erőddel. Ez az első, és leg na-
gyobb parancsolat. Az másik
ehhez hasonlatos: szeressed fe-
lebarátodat mint tennen ma-
gadat: Ez két parancsolatban
függ az tellyes törvény, és a
Propheták.

*Miről ismertetik meg az isten-
hez való szeretet?*

Arrol: Ha az ő parancsola-
tit meg tartod: Mert éz az Iste-
ni szeretet hogy az ő paranc-
solatit meg őrizzük, és az ő pa-
ran-

parancsolati nem nehezek. Sőt
innen magais Christus így ta-
nit, (*Ioan. 14.*) A kinél az én
parancsolatom vagyón és meg-
rartya, az áki engemet szeret.

*Az atyafiui szeretet miről
esmertetik meg?*

Az atyafiui szeretet béke-
séges, kegyes, az atyafiui sze-
retet nem irigykedik, gonoszúl
nem cselekedik, fel nem fuval-
kodik, nem tisztesség-keváno,
maga hasznát nem keresi meg
nem háborittatik, gonoszt
nem gondol, álnokságon nem
örül, az igazságon örvendez,
mindeneket hiszen. minde-
neket reméni. mindeneket el-
visel.

En

Mond el az tiz parancsolatot.

I. En vagyok à te Vrad lstened. Idegen lstenid ne legyenek én élőtem: faragot képet ne csinály magadnak hogy azt imádgyad.

II. lstennek nevét heába ne vegyed.

III. Meg emlekezzél rola hogy innepet szentely.

IV. Atyádat, Aniádat tisztellyed, hogy hoszszu életű lehess è földön kit à te Vrad lstened ád te neked.

V. Ne ölly.

VI. Ne paráználkodgyál.

VII. Ne orozz.

VIII. Hamis tanúságot ne szólly az te fele barátod ellen.

IX. Fele barátodnak feleségét ne kívánnnyad.

X.

X. Se házát, se mezejét, se szolgáját se szolgálóleányát, se ökrét se számárát, se egyéb-némű jószágát.

Ez tiz parancsolatnak kivüle vadnaké egyéb parancsolatok?

Vannak általán fogva, kiket nem csak hasznos, hanem ugyan szükséges is megtartanunk kiváltképpen az Anyaszentegyháznak parancsolatit, kinek úgymint szentséges Anyánknek, es Christus Vrunk jegyesének mindnyájan kik kereszttyének vagyunk tartozunk engedni.

Hány parancsolati vannak az Anyaszentegyháznak?

Eot

Eot számláltatik kiváltké-
pen.

I. Az Anyaszentegyháznak
szokot innep napit meg illeni.

II. Innepnap Misét böcsül-
letesen hallani.

III. Bizonyos napokon pa-
rancsolt böytöket meg tar-
tani.

IV. Bűneinket minden esz-
tendőben, az keresztyén A-
nyaszentegyháznak törvénye
szerent való Egyházi ember-
nek meggyónni.

V. Ha nem többszer, egyszer
minden esztendőben, Húsvét
táján, az oltári szent
séget hozzánk
venni.

NEGYE-

R E S Z E.

I 5

N E G Y E D I K
R E S Z E.

A Z S Z E N T S E G E K
R E O L.

Michóda a' szentség?

Az Vr Istennek láthatatlan
kedvének, avagy malasztyá-
nak láthatando jegye, kit ő
szent főlsege szerzet, az mi
megszentelésünkre. Mert más
as mit látunk az szentségbe,
más a' mit abba veszünk; látty-
uk a' külső jegyet, de veszük
az el reitet lelki malasztot, kit
szentség állatjának ne-
vezünk.

Háni

Háni szentség vagon?

Hét, kiket az Anyaszente-
gyház Christustól vött az A-
postolok által, es mind ez ide-
ig meg tartott. Keresztség.
Bérmálás. Oltari szentség.
Pœnitentia. Vtolsó kenetes.
Egyházi rend, és Házaság.

*Vagyoné az szentségek közt
valami külömbség?*

Vagon, Mert az Keresztség
Bérmálás, és az Egyházi rend,
chak egyszer adatik embernek
nem többszer. Továbbá az ke-
resztségnek fel vételére köte-
lesek mindenek. Az oltari szent
séghez való járúlásra, azok
kötelesek kik okosággal elhet-
nek.

nek. Az Pœnitentia szûksé-
ges azonak kik az keresztség u-
tán bûnben esnek. Az többire
pedig szabad akaratunk vagy-
on, ha elûnke vele, avagy
nem, csak hogy egyket fe ü-
tállíuk meg, és mikor annak
ideje vagyon el ne
múlassuk.

E O T E O D I K
R E S Z E.

A Z K E R E S Z T T E N I
I G A Z S A G N A K
T í s z t e i r ű l.

Hány

*Hány tiszte van az keresz-
tyéni igazságnak?*

Ez az kettő. Távozzál el a'
gonosztól, azaz, a' bűntől, és
chelekedgyél jót.

*Miképpen viheti ezt az két dol-
got véghez az ember?*

Onnen magátul nem le-
het, hanem az Christus kegyel-
me által, és az szent Lélek ma-
lasztyával és segítségével vég-
hez viheti mind ezeket.

Hány féle a bűn?

Két féle. Eredendő és Che-
lekedendő.

Hány féle az chelekendő bűn?

R é

Két féle. Halálos, és Bocha-
nando.

*Miért kell az bünt el ta-
voztatni?*

Mert as Vr Istent meg bán-
tya, a' bűnös embert meg fosz-
tya a' meg foghatalan jótúl,
és örök veszedelemre viszi.

Hány fő bűn vagyon?

Hét: Kevélység, Fősvénség,
Bújaság, Irigység, Torkoság,
Harag, Jora való restség.

*Melliek azok az jofzágos che-
lekedetek, kik ellenkednek
ezekkel az het fő bű-
nökkel?*

Ezek

Ezek : Alázatosság , Ada-
kozás, Tisztaság, Kegyelmes-
ség , Mértékletesség , Tűrés,
Szóntelen való aítatosság. és
Isteni szolgálat.

*Szent Lélek Isten ellen való
bűn hány vagyon?*

Hat.

I. Isten irgalmaságába va-
ló vakmerő bizodalom.

II. Bűnek büntetlensége
felől való bizodalom.

III. Kétségbe esés.

IV. Az meg ősmért igazság
ellen valló törekedés.

V. Atyafiúi szeretet ellen
való irigység.

VI. Gonosz életbe , tudva

és

és kemény szível pœnitentia
nélkül való megmaradás.

Hány égbe kiáltó bűn vagyon?

Négy, Szanfszándekkel való
gyilkosság Természet ellen
valló bűn. Szegényeknek ár-
váknek, özvegyeknek nyo-
morgatása. Szolgáknak és
munkásoknak bérek meg tar-
tása.

*Hány képpen tulajdonithatik
nekünk az más ember
vétke?*

Kilenes képpen. Tanach a-
dással, Parancholattal, Egyen-
lő akarattal, Ingerléssel, Más
gonoz chelekedetinek dichire
tivel, Elveztegléssel, El enge-
désé-

désével, Gonoszúl kereset mar-
hájában való reszesüléssel, Más
ember gonoszságának oltal-
mazásával.

Mellyek à Testi chelekedetek?

Szent Pal. Apóstol. így szám-
lállia elő; Nyilván vannak az
Testnek chelekedeti: Parázna-
ság. Tisztátaláság, Fertelmef-
ség. Bájolás, Ellenkezés, Ver-
sengés, Irigység, Feddődés,
Háragság, Part ütés, Gyül-
ölség, öldöklés, Részegség,
Tobzodás és egyébek, melly-
ekről ennek előtte is szollot-
tamvala tinektek, mostis mon-
dom, hogy az kikezeket che-
lekedik Isten országának örö-
kösi nem lesznek.

Elége

*Elége az keresztyén embernek
gonosztól eltavozni, és
bünt nem chele-
kedni?*

Nem elég: hanem annak fe-
lette szűkség jótis chelekedni,
és gyakorlani az jószágos che-
lekedeteket, mert valaki érti
az jot, és meg nem chelekeksi,
bünt val benne.

*Mellyek az jó chelekedetnek
nemei?*

Böyt, Ala misnálkodás, ava-
gy Irgalmafág, és Imádság:
kikrül így olvasunk Ió az Imád-
ság a' Böytel, és Alamifnával.

Michoda a' Bött?

A' Bött a' testnek neminemű
fany-

saniargatása, hogy auagy a'
test a' lélektől függön, auagy az
engelmésség gyakorattasék,
auagy az Isten nek malasztya el
uétessék.

Michoda az Imádság?

Elmenknek fel emelése az
Istenhez, mely által auagy a'
gonosznak el távoztatáláért
Könyörgünk, auagy magunk-
nak segyebek nekis iót kérünk,
auagy az Istent álgyuk.

Michoda az Irgalmasság?

Ió tétemény, mellyel más
nyomorúságát, a' könyörüle-
tességből segittyük.

*Hány a' testi irgalmasságnak
chelekedeti?*

Hét.

Hét. Ehezőknek ételt adni,
Szomiuhozoknak iralt. Mezi-
teleneket ruházni Foglyókat
ki váltani, Betegeket látogat-
ni, Vton jároknak szállást ad-
ni, Halotakat temetni.

*Hány a' Lelki irgalmasságnak
chelekedeti?*

Azis hét. A' verkezőket meg-
feddeni, Tudatlanokat tani-
tani, Kételkedőknek jó taná-
chor adni, Felcbarátunknak
vétkei meg bochátani szo-
morúkat vigasztalni, Boszú-
ságot bekével szenvedni, Az
élőkért és holtakért Istent i-
madni.

*Hány ajándéki vannak a' sz.
Lélenek?*

B

Hét.

Hét. Bölcheségnek ajándéki, értelemnek, tanachnak, tudománynak, álhatatosság-
nak, Isteni tiszteletnek, és Iste-
ni félelemnek ajándeka.

*Melleyek a' szent Léleknek gyű-
mölchi?*

(Galat. 5.) Szeretet, öröm,
békeség, türes, jamborság, ke-
gyesség, szelédség, hit, szemér-
messég, megtartoztatás, és a'
tisztaság.

*Hány Evangéliomi bodogság
vagon?*

Nyólcz. Mellyeket eképpen
adot Christus az Tábor hegy-
én előnkben. Bodogok az Lel-
kiszegények, mért övék men-
nyenek

nyenek országa. Bodogok a
szelydek, mert ezek birják a
földet. Bodogok az kik sír-
nak, mert meg vigasztaltatnak
Bodogok az kik éheznek és szo-
miuhozzák az igazságot, mert
meg elegitetnek Bodogok az
irgalmasok, mert ők irgalmas-
ságot nyernek. Bodogok az
tiszt szívuék, mert ők látiyák
az Istent. Bodogok az beke-
ségesek, mert Istennek fiainak.
hivattatnak. Bodogok az kik
háborúságot szenvednek az i-
gazságért, mert ők mennye-
eknek országa.

*Melleyek az Evangeliumi tanács-
adások?*

Szabad akarat szerint való
B 2 szegé-

28 EOTÉODIK RESZE.

fzegénység. Holtigvalo tiszta-
ság Engedelmesség.

*Mellyek mondatnak embernek
utólsó dolgainak?*

Azok mellyek embernek leg
utolszor történnek , ugy mint
Halál, Itilet, Pokol, és Men-
nyei dichőség : kikiról így szol
az Bölch. (*Eccles. 7.*) Minden
chelekedetidbe meg emlékez-
zel a' te utólsó dolgaidról,
és örökke nem vet-
kezel.

MODUS MINI-
STRANDI ET RE-
spondend., Sacerdoti Mis-
sam celebranti.

Mini-

M Inifter
cerdo
doti, dicenti.
SACE
re DEL.
MINI
tificat juven
S. Ju
cerne cau
non sancta
& dolofo
M. Qui
mea quare
tristis inced
migus?
S. Et
veritatem
xerunt, &
tem sanct
macula tu

Minister flectens ad levam Sacerdotis, respondebit Sacerdoti, dicenti, ut sequitur.

SACER. Introibo ad altare DEI.

MINIST. *Ad Deum qui la-
tificat juventutem meam.*

S. Judica me Deus, & discerne causam meam, de gente non sancta: ab homine iniquo & doloso erue me.

M. *Quia tu es Deus fortitudo mea quare me repulisti, & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?*

S. Emitte lucem tuam & veritatem tuam, ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

B ;

M.

M. *Et introibo ad altare Dei
ad Deum, qui latificat juventutem
meam.*

S. Confitebor tibi in Cy-
thara Deus, Deus meus, quare
tristis es anima mea, & quare
conturbas me.

M. *Spera in Deo, quoniam
adhuc confitebor illi, salutare vul-
us mei & Deus meus.*

S. Gloria patri & filio &
spiritui sancto.

M. *Sicut erat in principio, &
nunc & semper & in sacula saculo-
rum, Amen.*

S. Et introibo ad altare

M. *Ad Deum qui latificat, &c.*

S. Adjutorium nostrum
in nomine Domini.

M. *Qui*

M. *Qui fecit cælum & terram*

S. Confiteor Deo omnipotenti, &c.

M. *Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis, perducate te ad vitam eternam.*

S. Amen.

M. *Se profundè incurvans dicit;*

Confiteor DEO omnipotenti, Beatae MARIAE semper virgini. Beato Michaëli Archangelo, Beato Ioanni Baptista. Sanctis Apostolis Petro & Paulo: Beato N. & omnibus Sanctis, quia peccavi nimis, cogitatione, verbo, & opere, mea culpa, mea culpa: mea maxima culpa. Ideò precor Beatam Mariam semper virginem, Beatum Michaëlem Archangelum, Beatum Ioannem

B. 4

Bapti.

Baptistam, Sanctos Apostolos Petrum & Paulum, Beatum N. & omnes sanctos orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, &c.

M. Amen.

S. Indulgentiam absolutionem, &c.

M. Amen.

S. Deus tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua letabitur in te.

S. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis

S. Domine exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

S. Dominus vobiscum.

M. Et

M. Et cum spiritu tuo.

S. Kyrie eleyf: M. Kyrie el:
 S. Kyrie eleyf: M. Chrifte.
 S. Chrifte elle: M. Chrifte.
 S. Kyrie eleyf: M. Kyrie el:
 S. Kyrie eleyf:

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

Minister post Epistolam dicit:

*Deo gratias, & transfert Missale
 ad dextrum cornu altaris:*

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

S. Sequentia S. Evange-
 lij, &c.

*M. Signat se dicens: Gloria
 tibi Domine, In fine Evangelii di-
 cit: Laus tibi Chrifte.*

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

B s

Et

Et post Offertorium porrigit
Sacerdoti vinum & aquam, sta-
timq; lavat illi digitorum extremi-
tates.

S. Orate fratres, &c.

M. Flectens dicit : Suscipiat
Dominus hoc sacrificium de mani-
bustuis ad laudem & gloriam no-
minis sui ad utilitatem quoq; no-
stram, totiusq; Ecclesie sue sancte.

S. Per omnia sæcula sæ-
culorum.

M. Amen.

S. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

S. Sursum corda.

M. Habemus ad Dominum.

S. Gratias agamus Do-
mino Deo nostro.

M. Dignum & iustum est.

S. Per

I. 666.

beava : A-10,

bo B₁-B₅ lev.

for messalland.

Gupain ax utoloo
lev. hiangye.

